

สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน
The Competency of School Administrator
Under the Office of The Basic Education Commission

¹ซานิตา แดนโพธิ์ ²สงวน อินทร์รักษ์

¹Sanita Danpho ²Sanguan Inruk

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร

^{1,2}Faculty of Education, Silpakorn University

¹Corresponding author, e-mail: sanita.ithesis@gmail.com

Received June 21, 2025; Revised June 28, 2025; Accepted: December 25, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) ศึกษาผลการยืนยันองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียว ศึกษาสภาวะการณ์โดยไม่มีการทดลอง กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 100 โรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูล โรงเรียนละ 3 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หรือ วิชาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถามความคิดเห็น และแบบสอบถามเพื่อยืนยันองค์ประกอบ เกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 องค์ประกอบ จำนวน 116 ตัวแปร 1) การวางแผนสู่การปฏิบัติ มีองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1) คุณธรรม จริยธรรมของผู้นำ 1.2) การทำงานเป็นทีม 1.3) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ และ 1.4) การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร 2) การพัฒนาตนเอง มีองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 2.1) การมีวิสัยทัศน์ที่ดี 2.2) การมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน 2.3) การติดต่อสื่อสาร และ 2.4) การกำกับ ติดตามและประเมินผล 3) การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ 4) การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ และ 5) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2. ผลการยืนยันองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถานศึกษา; สมรรถนะ; การศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The purposes of this research were 1) to identify the factors of the competency of school administrator under The Office of the Basic Education Commission, 2) to identify the confirmation of the competency of school administrators under the office of the Basic Education Commission. The Sample were 100 Schools. There were three respondents from each school. consisted of a school director or acting school director, basic education school board and teacher with totally 300 respondents. The research instruments were semi-structured interview opinionnaire and questionnaire to confirm competency of school administrators factors under The Office of the Basic Education Commission The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, exploratory factor analysis. The findings revealed that: 1. the factors of the competency of school administrators under The Office of the Basic Education Commission, of 5 factors 116 variables, there were; 1) Planning into action, which comprised 4 sub-components: 1.1) Ethics of leaders 1.2) Teamwork 1.3) Achievement orientation 1.4) Human resource development 2) Self-development, which comprised 4 sub-components: 2.1) Having a good vision 2.2) Commitment to work 2.3) Communication 2.4) Supervision, monitoring and evaluation, 3) Effective Management, 4) Problem Solving and Decision Making, 5) Creativity. 2. the confirmation of the competency of school administrators under the office of the Basic Education Commission period were verified by 5 experts found that there were accuracy, propriety, feasibility, and utility.

Keywords: Administrator; Competency; Basic Education

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) เป็นแผนที่มีความชัดเจนในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่ต้องการมุ่งเน้นและบรรลุผลภายในช่วงเวลาของแผน ให้สามารถชี้ชัดถึงเป้าหมายหลักที่ประเทศไทยต้องดำเนินการให้เกิดผล และเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายย่อยในมิติที่เกี่ยวข้องแต่ละด้านที่ต้องเร่งดำเนินการหรือต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เป้าหมายหลักบรรลุผล สามารถเสริมสร้างให้ประเทศสามารถปรับปรุงจุดอ่อนลดข้อจำกัดที่มีอยู่เดิม และพัฒนาศักยภาพให้สอดคล้องกับพลวัตและเงื่อนไขใหม่ของโลก เพื่อให้ประเทศไทยสามารถเติบโตต่อไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง ความไม่แน่นอนและความ

ซับซ้อนที่มากขึ้นของโลกยุคใหม่ (สำนักสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2565)

การพัฒนาประเทศจากปัญหาที่หลากหลายนั้นล้วนเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศในระยะยาว จึงเป็นที่ตระหนักร่วมกันของทุกภาคส่วน ว่าการที่จะพัฒนาประเทศไทยให้มีความมั่นคงและยั่งยืนในระยะยาวได้นั้น ประเทศต้องเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ในทุกด้าน รวมถึงการพัฒนาคนในภาพรวมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัยที่สามารถบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตได้อย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนามนุษย์ จากการยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ และการยกระดับคุณภาพบริการสาธารณสุขให้ทั่วถึงให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม องค์กรหลักที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา ต้องมีกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ คือคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นผลผลิตที่เกิดจากการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ไพฑูริย์ สินรารัตน์, 2560) สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพตามความต้องการขององค์กรการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา นอกจากนี้ กรมวิชาการ ได้กล่าวถึงมาตรฐานการศึกษาไว้ว่า ข้อกำหนดทางการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา ดังนั้น มาตรฐานการศึกษา จึงเกี่ยวข้องกับปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ดังนี้ 1) มาตรฐานการศึกษาด้านผลผลิต หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย หมายถึง คน อุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่ เทคโนโลยีที่จำเป็นต้องมี ต้องใช้เพื่อไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ 3) มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ หมายถึง ระบบ วิธีการและเทคโนโลยีเชิงระบบที่มีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

สถานศึกษานับเป็นหน่วยขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาที่สำคัญโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแกนนำจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นผู้ที่มีภาระรับผิดชอบในการบริหารจัดการให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม สามารถจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิรูปการศึกษาส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบในการจัดการศึกษา ได้แก่ การปฏิรูประบบการบริหารจัดการ การปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อหวังผลว่าคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาจะสูงขึ้นโดยเฉพาะระดับสถานศึกษาต้องร่วมกันพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนที่สนองความต้องการของผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณภาพและมาตรฐาน เอื้อต่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศอย่างยั่งยืนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษามุคที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้นั้นคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปนั้นต้องมีการใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสม ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ภาวะการแข่งขันที่ไร้พรมแดน ภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจและภาวะที่มีทรัพยากรจำกัด ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์มีความสามารถกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรได้ใช้ศักยภาพที่ดีที่สุด บุคลากรในสถานศึกษามีความพึงพอใจสามารถทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างพันธมิตรทั้งภายในและภายนอกองค์การสื่อสารกับลูกค้

ด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกัน รวมทั้งเป็นผู้นำที่มีทักษะทางการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานสูงสุด (เทือน ทองแก้ว, 2555) หน่วยงานทางการศึกษาจึงควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

จากสภาพปัญหาพบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องศึกษาค้นคว้า และผู้ที่ต้องการนำสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาผลการยืนยันองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา มีแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียว ศึกษาสภาวะการณ์โดยไม่มี การทดลอง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 26,530 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 100 โรงเรียน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) จำแนกตามภูมิภาค

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนละ 3 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หรือ รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 300 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อที่จะทำการศึกษาไว้ล่วงหน้า (interview guideline) เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิดที่ผู้วิจัยต้องใช้ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การตั้งคำถามในการสัมภาษณ์มีการกำหนดข้อคำถามกว้าง ๆ ไว้ตาม องค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยจะซักถามรายละเอียดจากผู้ให้สัมภาษณ์

2. แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) พัฒนามาจากเอกสารงานวิจัย สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องจากการดำเนินการวิจัยในขั้นที่ 2 เป็นเครื่องมือที่ใช้สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. แบบสอบถามสัมภาษณ์เพื่อยืนยันองค์ประกอบ (Questionnaires) สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi structured interview) มีการสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร หลักการแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 นำร่างเครื่องมือให้กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเกี่ยวกับประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ว่ามีความครอบคลุม สอดคล้อง เหมาะสมหรือไม่

1.3 ปรับปรุงแก้ไขตามที่ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำหลังจากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน

2. แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) มีการสร้างและการพัฒนา ดังนี้

2.1 การศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์และการกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยเป็นการศึกษาเอกสารหลักการแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศรวมถึงการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดของการวิจัยและตัวแปรที่ต้องศึกษาแล้วนำไปสร้างแบบสอบถาม

2.2 การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการนำผลที่ได้จากขั้นที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาจากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คนพิจารณา

2.3 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์โดยใช้เทคนิค IOC (item of Objective Congruence Index) เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ที่มากกว่า 0.5 ขึ้นไปและปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา

2.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (ty out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกับที่ใช้ในการวิจัยและมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวม 30 คน

2.5 ค่าความเที่ยง (reliability โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Lee J. Cronbach,1984) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.988

3. แบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ (questionnaire) มีการสร้างและการพัฒนา ดังนี้

3.1 เมื่อผู้วิจัยได้ผลการวิจัยแล้ว จึงได้กำหนดประเด็นต่าง ๆ ให้ครอบคลุมกับผลการวิจัย ซึ่งกำหนดไว้ คือ มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

3.2 นำร่างเครื่องมือเสนอกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเกี่ยวกับประเด็นที่ใช้ในการยืนยันผลการวิจัยว่ามีความครอบคลุมหรือไม่ โดยผู้วิจัยได้กำหนดประเด็น คือ มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

3.3 ปรับปรุงแก้ไขตามที่กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อยืนยันผลการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำข้อมูลของเอกสารที่ศึกษามาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2. การวิเคราะห์แบบสอบถาม

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่หลักในโรงเรียน และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และใช้ร้อยละ (percentage) วิเคราะห์แบบสอบถาม

2.2 องค์กรประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้รูปมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และวิเคราะห์ค่าระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนำค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (John W. Best, 1981)

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. นำองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้มาทำแบบยืนยันกับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อยืนยันองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

ผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา พิจารณาจากค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : \bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) พบว่า ตัวแปรต่าง ๆ มีค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) อยู่ระหว่าง 3.96 – 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.58 - 1.10 ตัวแปรที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) สูงสุด คือ ตัวแปรที่ 42 มีความรัก ความภูมิใจ ความศรัทธาในวิชาชีพ (\bar{x} = 4.60, S.D. = 0.58) ส่วนตัวแปรที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ต่ำสุด คือ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (\bar{x} = 3.96, S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นด้วยว่าเป็นสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด 12 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 110 ข้อ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบ Kaiser - Meyer - Olkin Measure of Sampling Adequacy and Bartlett's Test การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method : Principal Component Analysis : PCA) และการหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax Rotation)

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ค่า KMO and Bartlett's Test

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		0.885
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	70475.079
	df	7381
	Sig.	.000

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูล จากค่า KMO ของข้อมูลตัวแปรสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีค่า KMO เท่ากับ 0.885 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.80 และมีค่าเข้าใกล้ 1.00 หมายถึง ข้อมูลมีความเหมาะสมเพียงพอในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ต่อไปได้ และเมื่อทดสอบสมมติฐานด้วย Bartlett's Test of Sphericity พบว่า มีค่า Chi-Square เท่ากับ 70475.079 และค่า Sig เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 จึงปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 หมายความว่า ตัวแปรที่เกี่ยวกับการสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กัน และเป็นข้อมูลที่เหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ต่อไป

การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสกัดปัจจัยด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method : Principal Component Analysis : PCA) และการหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax Rotation) มีข้อตกลงเบื้องต้น คือ แต่ละองค์ประกอบ (Component) มีค่าไอเกน (Eigenvalue) ที่มากกว่า 1.00 ตามแนวคิดของ Kaiser ค่าน้ำหนักปัจจัยแต่ละตัว (Factor Loading) มากกว่า 0.50 ผลการสกัดองค์ประกอบนั้น พบว่า ได้จำนวนองค์ประกอบตามเงื่อนไขข้างต้น จำนวน 11 องค์ประกอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าความแปรปรวนของตัวแปรองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบ Component	Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	ค่าความแปรปรวน (Eigenvalue)	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (% of Variance)	ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน(Cumulative % of Variance)	ค่าความแปรปรวน (Eigenvalue)	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (% of Variance)	ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative % of Variance)
1*	66.762	54.723	54.723	32.410	26.566	26.566
2*	12.275	10.061	64.784	29.764	24.397	50.963
3*	6.134	5.028	69.812	15.367	12.596	63.558
4*	5.156	4.226	74.038	9.778	8.014	71.573
5*	2.458	2.015	76.053	4.166	3.415	74.987
6	2.030	1.664	77.717	2.034	1.667	76.655
7	1.892	1.551	79.267	2.023	1.658	78.312
8	1.485	1.217	80.485	1.950	1.598	79.910
9	1.183	.970	81.455	1.411	1.156	81.067
10	1.111	.910	82.365	1.383	1.134	82.201
11	1.053	.863	83.228	1.253	1.027	83.228

จากตารางที่ 2 พบว่า ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสกัดปัจจัยด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method : Principal Component Analysis : PCA) และการหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax Rotation) มีองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigenvalue) ที่มากกว่า 1.00 ตามแนวคิดของ Kaiser จำนวน 11 องค์ประกอบ ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนรวมได้ทั้งหมดเท่ากับร้อยละ 83.228 และเมื่อพิจารณาความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) ที่มากกว่า 1.00 ในการเลือกองค์ประกอบจากจำนวนตัวแปรทั้งหมดในแต่ละองค์ประกอบที่ต้องมีตัวแปรบรรยายองค์ประกอบนั้น ๆ ตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ตามแนวคิดของ Kaiser และมีค่าน้ำหนักปัจจัยแต่ละตัว (Factor Loadine) ในแต่ละตัวแปรตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปนั้น พบว่า มีจำนวน 5 องค์ประกอบเท่านั้น

ตารางที่ 3 องค์ประกอบและค่าน้ำหนักองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่	ชื่อองค์ประกอบ	จำนวนตัวแปร	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
1	องค์ประกอบที่ 1	48	0.520 - 0.839
2	องค์ประกอบที่ 2	47	0.502 - 0.919
3	องค์ประกอบที่ 3	11	0.547 - 0.739
4	องค์ประกอบที่ 4	7	0.510 - 0.615
5	องค์ประกอบที่ 5	3	0.543 - 0.583
รวม		116	0.502 - 0.919

จากตารางที่ 3 พบว่าองค์ประกอบที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดมีจำนวน 5 องค์ประกอบ โดยมีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบได้มากที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 1 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบตัวแปร 48 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.520 - 0.839 องค์ประกอบที่ 2 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบตัวแปร 47 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.502 - 0.919 องค์ประกอบที่ 3 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบตัวแปร 11 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.547 - 0.739 องค์ประกอบย่อยที่ 4 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบตัวแปร 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.510 - 0.615 และองค์ประกอบที่ 5 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบตัวแปร 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.543 - 0.583 ซึ่งรวมมีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบทั้งสิ้น 116 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.502 - 0.919

เนื่องจากองค์ประกอบที่ 1 “การวางแผนสู่การปฏิบัติ” ถูกอธิบายด้วยตัวแปรที่สำคัญจำนวนมากถึง 48 ตัวแปร ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ที่องค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบนี้ด้วยวิธีเดิม มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) มากกว่า 1 และตัวแปรที่บรรยายแต่ละองค์ประกอบตั้งแต่ 3 ตัวแปร ขึ้นไป พบว่าได้ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนองค์ประกอบย่อยและค่าความแปรปรวนของตัวแปรขององค์ประกอบ “การวางแผนสู่การปฏิบัติ” ดังนี้

องค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบที่ 1 “การวางแผนสู่การปฏิบัติ” ที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือมีค่าความแปรปรวนมากกว่า 1 มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป และมีตัวแปรที่บรรยายแต่ละองค์ประกอบย่อยตั้งแต่ 3 ตัว ขึ้นไป มี 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบย่อยที่ 1 จำนวน 19 ตัวแปร องค์ประกอบย่อยที่ 2 10 ตัวแปร องค์ประกอบย่อยที่ 3 จำนวน 8 ตัวแปร และองค์ประกอบย่อยที่ 4 จำนวน 11 ตัวแปร

เนื่องจากองค์ประกอบที่ 2 “การพัฒนาตนเอง” ถูกอธิบายด้วยตัวแปรที่สำคัญจำนวนมากถึง 47 ตัวแปร ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ที่องค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบนี้ด้วยวิธีเดิม มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) มากกว่า 1 และตัวแปรที่บรรยายแต่ละองค์ประกอบตั้งแต่ 3 ตัวแปร ขึ้นไป พบว่าได้ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนองค์ประกอบย่อยและค่าความแปรปรวนของตัวแปรขององค์ประกอบ “การพัฒนาตนเอง” ดังนี้

องค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบที่ 2 “การพัฒนาตนเอง” ที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือมีค่าความแปรปรวนมากกว่า 1 มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป และมีตัวแปรที่บรรยาย

แต่ละองค์ประกอบย่อยตั้งแต่ 3 ตัว ขึ้นไป มี 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบย่อยที่ 1 จำนวน 17 ตัวแปร องค์ประกอบย่อยที่ 2 10 ตัวแปร องค์ประกอบย่อยที่ 3 จำนวน 10 ตัวแปร และ องค์ประกอบย่อยที่ 4 จำนวน 10 ตัวแปร

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า จากการยืนยันองค์ประกอบจำนวน 5 องค์ประกอบสมรรถนะ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้เชี่ยวชาญหรือ ผู้ทรงคุณวุฒิโดยภาพรวมแล้วองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

อภิปรายผลการวิจัย

1. องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) การวางแผนสู่การปฏิบัติ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรมของผู้นำ การทำงานเป็นทีม การมุ่งผลสัมฤทธิ์ และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร 2) การพัฒนาตนเอง ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ที่ดี การมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน การติดต่อสื่อสาร และ การ กำกับ ติดตามและประเมินผล 3) การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ 4) การแก้ปัญหาและการ ตัดสินใจ และ 5) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน ของการวิจัย ข้อที่ 1 คือสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นพหุองค์ประกอบ ทั้งนี้เป็นเพราะการ บริหารงานของโรงเรียนผู้บริหารยังขาดประสบการณ์ในวิชาชีพ จึงต้องมีสมรรถนะในการบริหารทั้ง ด้านความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างมี คุณภาพและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงควรมีสมรรถนะที่สำคัญในการบริหารงาน ดังผลการวิจัยที่ได้ 5 องค์ประกอบ ซึ่งมีความแตกต่างในเรื่องความสำคัญขององค์ประกอบตามความคิดเห็นของกลุ่ม ตัวอย่าง ซึ่งมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบตามหลักการ แนวคิดทฤษฎี ของ Spencer and Spencer ได้กำหนดคุณลักษณะของสมรรถนะของบุคคลที่อยู่ในเบื้องลึก และฝังแน่น เป็นแนว พฤติกรรม แนวความคิดที่จะนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยสามารถแบ่งได้เป็น 5 ลักษณะ (Characteristics) 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ทักษะ (Skill) เป็นความสามารถในการทำงานที่ใช้ ความสามารถทางร่างกาย 3) อัตมโนทัศน์ (Self Concept) 4) คุณลักษณะเฉพาะ (Traits) 5) แรงจูงใจ (Motive) (Spencer L. M. and Spencer S. M., 1993) McClelland ได้ให้คำจำกัดความ ไว้ว่าสมรรถนะ คือ บุคลิกที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคล สร้างผล การปฏิบัติงานที่ดีตามเกณฑ์ที่กำหนด ในงานที่รับผิดชอบโดยสามารถแสดงความสัมพันธ์ของ สมรรถนะทั้ง 5 คุณลักษณะดังกล่าวด้วยภาพ ด้วยโมเดลภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ซึ่งมีความ แตกต่างระหว่างบุคคลเปรียบเทียบกับภูเขาน้ำแข็ง โดยมีส่วนที่เห็นได้ง่าย และพัฒนาได้ง่ายคือ ส่วนที่ลอยอยู่เหนือน้ำ นั่นคือองค์ความรู้ และทักษะต่าง ๆ ที่บุคคลมีอยู่และส่วนใหญ่ที่ มองเห็นได้ ยากอยู่ใต้น้ำนั่นได้แก่ แรงจูงใจ อุปนิสัย ภาพลักษณ์ภายใน และบทบาทที่แสดงออกต่อ สังคม ส่วนที่ อยู่ใต้น้ำนี้มีผลต่อพฤติกรรมในการทำงานของบุคคลอย่างมากและเป็นส่วนที่พัฒนาได้ยาก (McClelland ,1973) สอดคล้องกับงานวิจัยของประวิทย์ วงศ์จันทร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษา องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษามี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมุ่ง ผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3)

การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม 5) การวิเคราะห์และ สังเคราะห์ 6) การสื่อสารและการจูงใจ 7) การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร และ 8) การมีวิสัยทัศน์ 2) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยส่วนใหญ่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่า องค์กรประกอบสมรรถนะผู้บริหารของโรงเรียน ประถมศึกษา ควรมีองค์ประกอบทั้ง 8 ด้าน เพื่อจะ สามารถขับเคลื่อนนโยบายการบริหารของคณะ หน่วยงาน และส่งผลโดยตรงผลการต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ส่วนองค์ประกอบด้านที่สำคัญ ที่สุดเรียงจากมากไปย้งน้อยที่สุด ส่วนใหญ่มีความเห็น ตรงกัน คือ เป็นด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ การ บริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีมการ วิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและการจูง ใจ การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและการมี วิสัยทัศน์ 3) การประเมินความเหมาะสมของ องค์กรประกอบสมรรถนะผู้บริหารของโรงเรียน โดย ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน พบว่า ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม 5) การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ 6) การสื่อสารและการจูงใจ 7) การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร และ 8) การมี วิสัยทัศน์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ประวิทย์ วงศ์จันทร์ ,2566) และสอดคล้องกับ งานวิจัยของนฤมล พันธุ์ตัน ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ผลการวิจัย พบว่า ด้านองค์ประกอบสมรรถนะ ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนการเป็นประชาคมอาเซียนประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 4 ด้าน 24 องค์ประกอบย่อย และ 25 ตัวชี้วัด ส่วนค่านรูปแบบ การพัฒนาสมรรถนะผู้บริหาร สถานศึกษาเพื่อการเป็นประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย องค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหาร สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานเพื่อการเป็นประชาคมอาเซียนและกระบวนการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหาร สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานเพื่อการเป็นประชาคมอาเซียน และผลการประเมินความเหมาะสมและความ เป็นไปได้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหาร สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานเขตภาคเหนือตอนบนเพื่อการ เป็นประชาคมอาเซียนในภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด (นฤมล พันธุ์ตัน,2562) สอดคล้องกับ รุ่งอรุณ รังรองรัตน์ ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ปัจจัยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มี อิทธิพลต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาการศึกษาขึ้นพื้นฐานกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ (1) ปัจจัยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (= 4.55) ปัจจัยการจัดการความรู้ (= 4.56) ปัจจัยการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (= 4.56) และปัจจัยสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา (= 4.54) (2) ตัวแปรที่มีค่าอิทธิพลรวมต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อสมรรถนะ ผู้บริหารสถานศึกษาการศึกษาขึ้นพื้นฐานกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า สมรรถนะผู้บริหาร สถานศึกษาได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้การจัดการความรู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่าเท่ากับ .243, .230 และ .227 ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การจัดการความรู้ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ .190, .178 และ .109 ตามลำดับ (รุ่งอรุณ รังรองรัตน์,2562) สอดคล้องงานวิจัยของอริสา นามวงศ์พรหม ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันสมรรถนะและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขึ้น พื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนบน ความต้องการพัฒนาสมรรถนะตามลำดับดัชนีความต้องการจำเป็น ภาพรวมอยู่ในระดับมากองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขึ้น พื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและเหตุผลของรูปแบบ

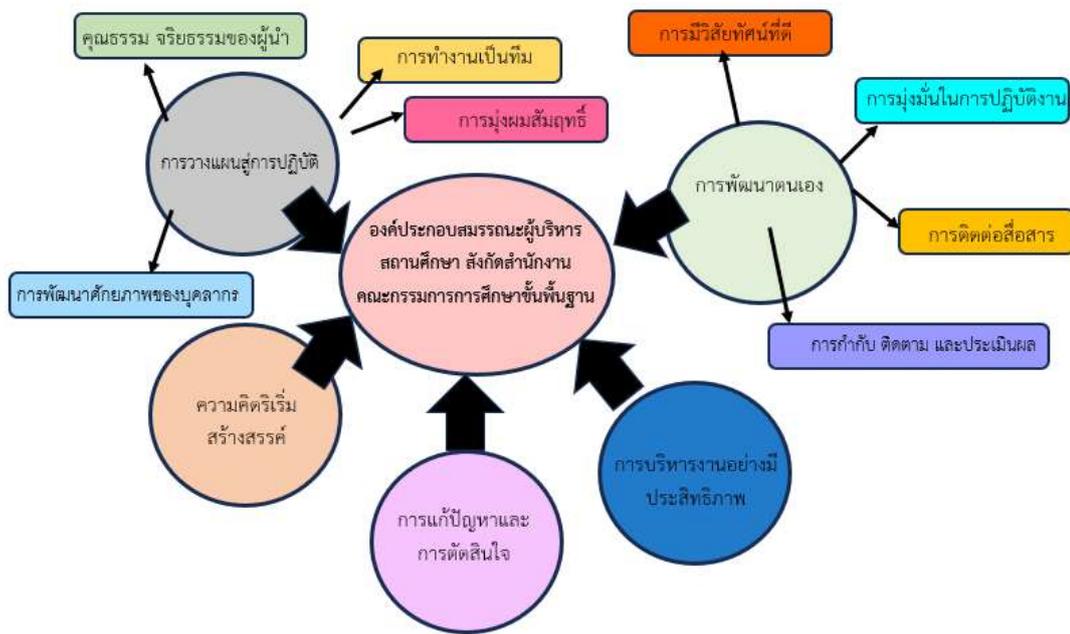

ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 3 สารสำคัญของของรูปแบบ ส่วนที่ 4 แนวทางการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ และส่วนที่ 5 เงื่อนไขของรูปแบบ ด้านรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนบนได้สร้างรูปแบบโดยผู้วิจัย แล้วประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ทำการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าระดับความคิดเห็นด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในภาพรวมมีระดับความเหมาะสม ในการยืนยันด้านเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด (อริสา นามวงศ์พรหม,2562)

2. ผลการยืนยันองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีความถูกต้อง เหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 คือ ผลการยืนยันองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความถูกต้อง เหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1) การวางแผนสู่การปฏิบัติ มีองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1) คุณธรรม จริยธรรมของผู้นำ 1.2) การทำงานเป็นทีม 1.3) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ และ 1.4) การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร องค์ประกอบที่ 2) การพัฒนาตนเอง มีองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1) การมีวิสัยทัศน์ที่ดี 1.2) การมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน 1.3) การติดต่อสื่อสาร และ 1.4) การกำกับ ติดตามและประเมินผล องค์ประกอบที่ 3) การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่ 4) การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ และ องค์ประกอบที่ 5) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ต่อสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิเชษฐ์ วันทา ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง สมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบของสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560- 2579 ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารเชิงกลยุทธ์ 2) การประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์ 3) การบริหารงานด้านวิชาการ 4) การบริหารงานบุคคล 5) การบริหารกิจการนักเรียน 6) การประกันคุณภาพการศึกษา 7) การวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 8) คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และ 9) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) จุดเด่นของสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาส่วนสมรรถนะที่ควรพัฒนา คือ การประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์ (อภิเชษฐ์ วันทา,2566) ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานะ ครุฑาโรจน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุคการศึกษา 4.0 ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุคการศึกษา 4.0 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1.1) คุณลักษณะ 1.2) ทักษะยุคใหม่ 1.3) ภาวะผู้นำทาง วิชาการ และ 1.4) คุณธรรมจริยธรรม 2) สภาพปัจจุบัน พบว่า สภาพปัจจุบันที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ ด้านความกล้าหาญทางคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ เป็นต้น และความต้องการ พบว่า ต้องการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ ทักษะการนำสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการ บริหารสถานศึกษา 3) กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะ ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ ได้แก่ 3.1)

ส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำมาพัฒนาสถานศึกษา 3.2) พัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการแสวงหาความรู้ใหม่ 3.3) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้นวัตกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่าง เป็นระบบ 3.4) ส่งเสริมศักยภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารยุคใหม่ 3.5) ส่งเสริม ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3.6) พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้ใช้กระบวนการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล (มานะ ครุฑาโรจน์, 2563)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อธิบายแผนภาพได้ว่าองค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มี 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 การวางแผนสู่การปฏิบัติ มีองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบย่อยที่ 1 คุณธรรม จริยธรรมของผู้นำ องค์ประกอบย่อยที่ 2 การทำงานเป็นทีม องค์ประกอบย่อยที่ 3 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ และองค์ประกอบย่อยที่ 4 การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาตนเอง มีองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบย่อยที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ที่ดี องค์ประกอบย่อยที่ 2 การมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน องค์ประกอบย่อยที่ 3 การติดต่อสื่อสาร และ องค์ประกอบย่อยที่ 4 การกำกับ ติดตาม และประเมินผล องค์ประกอบที่ 3 การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่ 4 การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ และ องค์ประกอบที่ 5 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

บทสรุป

ผลสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มี 5 องค์ประกอบ 116 ตัวแปร ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 การวางแผนสู่การปฏิบัติ จำนวน 48 ตัวแปร มีองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบย่อยที่ 1 คุณธรรม จริยธรรมของผู้นำ มี 19 ตัวแปร องค์ประกอบย่อยที่ 2 การทำงานเป็นทีม มี 10 ตัวแปร องค์ประกอบย่อยที่ 3 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ มี 8 ตัวแปร และองค์ประกอบย่อยที่ 4 การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร มี 11 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาตนเอง จำนวน 47 ตัวแปร มีองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบย่อยที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ที่ดี มี 17 ตัวแปร องค์ประกอบย่อยที่ 2 การมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน มี 10 ตัวแปร องค์ประกอบย่อยที่ 3 การติดต่อสื่อสาร มี 10 ตัวแปร และองค์ประกอบย่อยที่ 4 การกำกับ ติดตาม และประเมินผล มี 10 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 11 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ จำนวน 7 ตัวแปร และ องค์ประกอบที่ 5 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จำนวน 3 ตัวแปร และสามารถอธิบายรายละเอียดขององค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่สถานศึกษา โดยนำผลการศึกษารายองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปทบทวนการบริหารสถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

2. ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำแนวทางของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปปฏิบัติตามในแต่ละประเด็นองค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้บริหารงานได้อย่างคุ้มค่า

3. ผู้บริหารสามารถนำองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละองค์ประกอบไปออกแบบกิจกรรมการพัฒนากุศล เพื่อส่งเสริมผู้บริหารสู่ความเป็นเลิศ

4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการอบรมเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในด้านการบริหารจัดการ การวางแผนกลยุทธ์ และการสร้างวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้นในการตอบสนองต่อความท้าทายในระบบการศึกษาของประเทศ

5. ควรมีการประเมินสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาจากบุคลากรภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการตั้งเกณฑ์ที่ชัดเจนในการวัดผล เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็งและจุดที่ต้องการพัฒนา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

2. ควรทำการวิจัยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *เอกสารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานกรอบและแนวทางการประกันคุณภาพภายใน*. กรุงเทพมหานคร: ศุภ สภาลาดพร้าว.
- เทื่อน ทองแก้ว. (2555). ภาวะผู้นำสมรรถนะหลักของผู้บริหารยุคปฏิรูป,” *วารสารวิชาการ* 5(9),1- 15.
- นฤมล พันธุ์ตัน. (2562). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการ เป็นประชาคมอาเซียน. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 12(3), หน้า 333-342.
- ประวิทย์ วงศ์จันทร์. (2566). การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา. *วารสาร มจร ทริภุญชัยปริทรรศน์*, 7(4), หน้า 221-234.
- มานะ ครุฑาโรจน์.(2563). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุคการศึกษา 4.0. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(9), 221-224.
- ไพฑูริย์ สีนารัตน์. (2560). *ความเป็นผู้นำทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- รุ่งอรุณ รั้งรองรัตน์. (2562). ปัจจัยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 7(2), หน้า 27-40.
- สำนักสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสาม พ.ศ.2566-2570*. กรุงเทพมหานคร.
- อริสา นามวงศ์พรหม. (2562). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต ภาคเหนือตอนบน. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 12(1), หน้า 129-137.
- อภิเชษฐ์ วันทา. (2566). สมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแผนการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 11(1), หน้า 106-116.
- John W. Best. (1981). *Research in education*, 4th ed. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall, Inc.
- Lee J. Cronbach. (1984). *Essentials of Psychological Test*. 4th ed. New York: Harper and Row.
- McClelland. (1973). *Testing for Competence Rather than for Intelligence*. Harvard: Harvard University.
- Spencer L. M. and Spencer S. M. (1993) *Competence at Work: Model for Superior Performance*. New York: Wiley & Sons.